

Göteborgs Stad

Stadsbyggnadskontoret

Samrådsredogörelse

BN Datum: 2017-12-19
Diarienummer: 0627/13
Aktbeteckning: 2-5466

Martin Steen
Telefon: 031-368 18 23
E-post: fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Detaljplan för Kulturhus vid Rymdtorget inom stadsdelen Bergsjön i Göteborg

---

Samrådsredogörelse

Handläggning

Förslaget har sänts för yttrande för ett första samråd enligt bifogad lista över samrådskrets, bilaga 1, under tiden **2014-09-17 – 2014-10-28**. Förslaget har varit tillgängligt på stadsbyggnadskontoret och på Bergsjöns bibliotek under tiden. Förslaget finns även tillgängligt på Göteborgs Stads hemsida: www.goteborg.se/planochbyggprojekt/.

Efter denna samrådstid har planområdet utökats med område för förskola och teknisk anläggning. Förslaget har sänts för yttrande enligt bifogad lista över samrådskrets, bilaga 2, under tiden **2016-06-01 – 2016-06-21**. Förslaget har varit tillgängligt på stadsbyggnadskontoret. Förslaget finns även tillgängligt på Göteborgs Stads hemsida: www.goteborg.se/planochbyggprojekt/.

Sammanfattning

De viktigaste synpunkterna, som inkommit under samrådet är investering och genomförandeekonomi, lastning och lossning till förskolan, trafik över torget, markmiljö, utformning av pumpstation samt servitut och rättigheter.

Fastighetsnämnden anser att man ska se över planavgränsningen utifrån att det innehåller omfattande och investeringstunga åtgärder. Tillfarten i norr utgår och planläggs i samband med kommande stadsutveckling.

Trafikkontoret, stadsdelsnämnden, kretslopp och vatten och lokalförvaltningen har haft synpunkter gällande lastning och lossning till förskolan. Stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och lokalförvaltningen har studerat detta och hittat en lämplig lösning.

Miljö- och klimatnämnden och länsstyrelsen har haft synpunkter angående markmiljö. En ny markmiljöundersökning har tagits fram.

Miljö- och klimatnämnden och länsstyrelsen har haft synpunkter gällande buller. En bullerutredning har tagits fram som visar att Göteborgs lokala miljömål gällande förskolegårdar klaras.

Det finns en oro från boende och flertalet olika instanser angående trafik över torget. Förslaget är att skapa ett samspel av olika trafikanter i en levande torgmiljö. För att detta ska fungera är utformningen väsentlig och det regleras inte i planen utan kommer att studeras vidare under projekteringen.

Vid samrådsmötet och andra träffar i stadsdelen är medborgarna positiva till ett kulturhus i stadsdelen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att en granskning av planförslaget kan genomföras.

Kopior av samtliga yttranden har överlämnats till fastighetskontoret och trafikkontoret för kännedom och eventuella beaktande vid planens genomförande.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats nedan. Personnamn anges inte. Synpunkterna finns i sin helhet på stadsbyggnadskontoret.

Kommunala nämnder och bolag

1. Fastighetsnämnden

En kraftsamling i syfte att förstärka områdets omdaning från knutpunkt till tyngdpunkt är positivt. Det finns dock tveksamheter kring förslagets genomförande med mycket omfattande och investeringstunga åtgärder. De anser att det fortsatta planarbetet borde inriktas mot att kritiskt granska behovet och nödvändigheten av dessa åtgärder. De åtgärder som är önskvärda men inte nödvändiga bör inte planläggas i detta skede. Även planavgränsningen, nivå och val av utformning bör kritiskt granskas.

I samråd 2 tillstyrks de delar samrådet omfattar.

Kommentar:

Planområdet minskas med tillfarten norrut.

2. Trafikkontoret

Trafikkontoret anger att de har deltagit i processen och har en synpunkt. Finansieringen av åtgärder på allmän plats behöver lösas för projektets genomförande.

För samråd 2 påpekar kontoret att det finns frågor som behöver behandlas till granskningen rörande trafik till förskolan.

Kommentar:

Exploateringskostnaderna beräknas inom ramen för planarbetet och kostnaderna hanteras inom budgetberedningen enligt beslut från KS 2015-11-18.

Utformning av lastning och lossning på förskolan har studerats vidare tillsammans med trafikkontoret och det finns en lösning som fungerar.

3. Miljö- och klimatnämnden

Nämnden tillstyrker fortsatt planarbete under förutsättning att förvaltningens synpunkter beaktas:

- att en bullerutredning för befintlig förskola och befintliga bostäder genomförs för att klarlägga bullernivåer och eventuellt nödvändiga åtgärder.
- att det är positivt för ljudmiljön på förskolegården att en ny förskola planeras med byggnaden som skärmning mot vägen. De genomförda bullerberäkningarna visar att Göteborgs lokala miljömål gällande bullernivåer på skol- och förskolegårdar klaras.
- Inomhusriktvärdena enligt Socialstyrelsen på 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maxnivå ska klaras. Lågfrekvent buller bör tas i beaktande och kan begränsas genom dimensioneringen av byggnaden. Rum för vila ska placeras mot gården.
- Så mycket träd och grönt som möjligt bör behållas på förskolans fastighet. I de fall träd måste fällas bör de ligga kvar för att bidra till biologisk mångfald och en intressant lekmiljö för barnen.
- Förskolan bör i planbeskrivningen ses som känslig markanvändning (KM) till skillnad från övriga delar av planområdet.
- att kompensationsåtgärder genomförs eftersom bäckdalen tas i anspråk.

- en planbestämmelse bör införas om att hantering av dagvatten inom området ska ske på ett sådant sätt att vattenkvaliteten i Säveån inte påverkas negativt.
- säkra och väderskyddade cykelparkeringar bör skapas.
- Det finns risk för problem med lukt från den föreslagna spillvattenpumpstationen. I PM:et för förprojektering för flytt av Rymdtorgets spillvattenpumpstation förordas pumpstationen ha överbyggnad och luktreduceringsutrustning. I de fortsatta utredningarna som planeras bör man ta in möjligheten att genomföra åtgärder för att förebygga risken för olägenhet.

Vidare anges att de vill delta i diskussioner kring dikena för dagvattenhantering och förespråkar öppna sådana.

Kommentar:

En bullerutredning togs fram till samråd 2 vilken visar på att Göteborgs lokala miljömål gällande förskolegårdar klaras.

Inomhusriktvärden och utformning av förskolan samt dess gård hanteras i bygglovet.

En ny utredning om markmiljön har tagits fram och planbeskrivningen uppdateras med dess innehåll. Den omfattar även tomten för förskolan.

Bäckravin och dagvattendiken utgår ur planen.

Dagvattenutredningen visar på en lösning som inte påverkar Säveån negativt.

I samråd 2 fick pumpstationen ett nytt läge längre från bostäder än idag. I planen tillåts dessutom att pumpstationen ha möjlighet till överbyggnad vilket minskar riskerna för olägenheter.

4. Park- och naturnämnden

Nämnden påpekar att:

- det illustrerade kulturhuset ser relativt lågt ut. En högre byggnad skulle ge ett mer balanserat stadsrum.
- torget är relativt stort. Det finns risk att det avfolkar existerande torgytor och att det under perioder upplevs som öde. Det är viktigt att torget framför kulturhuset integreras med de existerande torgytorna och att de olika ytorna ges olika funktioner för att skapa anledning att besöka de olika ytorna.
- så kallade Shared Space-ytor fungerar bra för vuxna som ser och hör bra men ofta dåligt för barn och funktionshindrade.
- det är en fin skogsmiljö med högt lekvärde vid den föreslagna norrgående vägen. I det området finns också en del grövre träd.

Kommentar:

Kulturhuset har sedan samråden varit föremål för en arkitektävling och illustrationerna i planhandlingarna ändras. Stadsbyggnadskontoret håller med om att en högre byggnad skulle fungera på platsen och planen tillåter därför en byggnad upp till 5 våningar. Torget är relativt stort men storleken är anpassad efter befintliga strukturer.

Delar av torget ingår i genomförd arkitektävling. Utformningen av torget kommer att tas fram mer detaljerat efter planarbetet.

Tillfarten norrut utgår ur planen.

5. SDN Östra Göteborg

Nämnden tillstyrker förslaget med hänsyn till sina nedanstående synpunkter. De:

- anser att titeln på detaljplanen Kulturhus vid Rymdtorget anses som alltför snäv då det handlar om mer än en byggrätt för ett Kulturhus. Planen omfattar även förbättringar i strukturen för möjliggörande av framtida utveckling av området.
- vill betona vikten av att ytan för samspel utformas så att alla tydligt förstår ytans villkor. Människor ska kunna vistas där samtidigt som fordonstrafik tillåts passera till bostadsgarage, handel och vårdcentral.
- vill uppmärksamma vikten av kulturhusets placering och utformning med anledning av att kopplingen mellan Mellbyleden/Bergsjövägen och Rymdtorget idag upplevs som svag. En tydlig och attraktiv byggnad kan förstärka kopplingen medan en okänslig byggnad riskerar att skapa ytterligare en barriär.
- instämmer i att det behövs strukturella förändringar för att nya verksamheter och funktioner ska kunna ta plats och bidra till en positiv utveckling av området. Nuvarande struktur skapades under en tid med andra behov och planeringsideal än idag.
- är positiva till föreslagna förändringar av gatusträckningar ur perspektivet framtida utveckling och dess kopplingar. En smidigare resväg för bussresenärerna ökar kollektivtrafiken attraktivitet. Risken för olyckor kan dock öka genom att trafik dras in i bostadsområdet men samtidigt har det på senare år alltmer uppmärksammats att upplevelsen av trygghet ökar genom närhet till långsamtgående trafik.
- med hänsyn till bullerpåverkan på förskolan på Tellusgatan 4 bedöms åtgärdsförslaget där förskolan förändras och en byggnad kan fungera som avskärmning är det mest önskvärda och samtidigt realistiskt då nuvarande byggnader är i mindre gott skick och troligen behöver åtgärdas.
- anser att Stadsdelsförvaltningens nuvarande verksamhet på Tellusgatan 2 inte påverkas av att gårdsytan väster om huset tas i anspråk för en ny lokalgata. Gården är en rest från byggnadens tidigare användning som äldreboende. Att uteytan försvinner är negativt för medarbetarna men de anser att möjligheterna med en ny lokalgata väger tyngre.

Vidare kommenterar nämnden att placeringen vid östra Rymdtorget anses som den mest lämpliga bland annat utifrån aspekterna fysisk och psykologisk tillgänglighet. Läget nära stråket Partille-Angered ökar exponeringen utåt och ökar möjligheterna för att huset ska bli en mötesplats för staden. Rymdtorget är redan idag bergsjöbornas centrum. Lämpliga större lokaler för kultur och möten har länge saknats i området. Ett nytt kulturhus bidrar till ett levande centrum med ett attraktivt, ofta avgiftsfritt, utbud för boende och besökare. Den breda verksamhet som erbjuds i ett kulturhus är öppen en stor del av dygnet och bidrar därigenom positivt till tryggheten i området.

Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget till placering av pumpstation österut mot Bergsjövägen, men vill betona vikten av anläggningens utformning och anpassning till omgivningen. Platsen är belägen precis vid huvudinfarten för bil- och busstrafik till Rymdtorget och Bergsjöns Centrum från Mellbyleden/Bergsjövägen och måste därför vara extra estetiskt tilltalande, helst ”osynlig”.

Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget om ny tomt och förskolebyggnad vid Tellusgatan 4, men vill lämna följande synpunkter:

- En ny större byggnad med 6 avdelningar ger plats för fler barn, vilket är positivt. Dagens förskolebyggnad på Tellusgatan 4 inrymmer 4 avdelningar, med bristande utrymme för verksamheten. Byggnaden är en så kallad planeringsfastighet och föreslagen för rivning. Det är därför positivt att en ny byggnad föreslås, anpassad för nutidens förskoleverksamhet.

- I förslaget beräknas uteytan bli cirka 30 kvm per barn, vilket är något lågt, men kan anses acceptabelt då förskolan gränsar till en stor grönyta och allmän lekplats.
- Förvaltningen vill påpeka behovet av god anslutning för lossning/lastning av material, som t ex mat och avfall, till och från förskolan. Höjdskillnad, genom en lutande sluttning från lastzon i marknivå upp till förskolans mottagningsentré, är mycket olämpligt. Hur lastzonen ska placeras i förhållande till gång- och cykelbana behöver också förtydligas då det kan ställa till problem när varuleveranser måste transporteras över gc-banan.
- Förvaltningen önskar se en god placering av ÅV-byggnad och utrymme för hantering av återvinning. Adekvat utrymme måste finnas för flera fraktioner som sorteras var för sig. Hämtning sker av större fordon upp till 6 gånger per vecka.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret håller med om att utformningen av pumpstation, torgytan och kulturhuset är mycket viktigt för att inte skapa barriärer i området. Kulturhus och delar av torget har varit föremål för en arkitektävling, exakt utformning bestäms inte i detaljplanen.

Föreslagen tillfart i norr utgår ur planen. Förutsättningarna för en smidigare resväg för kollektivtrafiken försämras men planen möjliggör för en framtida utbyggnad.

Utformning av lastning och lossning på förskolan har studerats vidare tillsammans med trafikkontoret och det finns en lösning som fungerar och följer kraven.

6. Kretslopp och vatten

Avfall

De anser att det är bra att det finns redovisat lastzoner för kulturhus och förskola. Vid dimensioneringen av avfallsutrymme är det viktigt med utrymme för flerfraktionssortering och att utrymmet placeras nära lastzonen. Avstånd mellan hämtfordon och avfallsutrymme får inte överstiga 25 meter. Maximalt 10 meter bör eftersträvas. Om det blir restaurang i kulturhuset är det viktigt att tänka på att den kommer behöva en fettavskiljare som töms med slambil. Slambilen har en maximal längd på 20 meter, så placeringen av fettavskiljaren behöver vara nära angöringsplats för slambil.

Avfallshanteringen för förskolan kan integreras i huvudbyggnaden eller placeras i ett separat utrymme. Utrymmet ska vara tillräckligt stort för att sortering av avfall i flera fraktioner ska vara möjlig. Vägen mellan avfallsutrymmet och angöringsyta för sopbil ska vara lättframkomlig. Manuell hämtning av sopkärl kräver jämn, hårdgjord markbeläggning utan trösklar, trappsteg eller trånga passager. Råd och riktlinjer finns i skriften *Gör rum för miljön* och finns på stadens hemsida.

Vidare anser de att en ny återvinningsstation för förpackningar och tidningar bör planeras in i planen eftersom den befintliga stationen på sikt kommer att försvinna eftersom den ligger på privat mark. Den ligger även avsides och upplevs som otrygg. En central placering av en återvinningsstation är en förutsättning för att de boende som saknar fastighetsnära insamling ska kunna sortera sina förpackningar och tidningar.

Ledningsutbyggnad

Förslaget bedöms innebära en allmän VA-ledningsutbyggnad på 25 meter. Uppskattade anläggningsavgifter ger kostnadstäckning för det.

Enligt förslaget behöver ledningar och avloppspumpstation flyttas.

Under ekonomiska konsekvenser ska det stå vem som bekostar flytten av pumpstationen. Kostnaden uppskattas till 11 miljoner kronor.

Dricks- och spillvatten

Dricksvattenanslutning kan ske till allmänt ledningsnät. Kapaciteten medger också uttag av brandvatten. I de fall ett högre vattentryck önskas får detta ordnas och betalas av fastighetsägaren.

Avlopps nätet ska utformas som duplikatsystem. Spillvattenanslutning kan ske till allmänt ledningsnät där kapaciteten bedöms vara god.

- Under rubriken Teknisk försörjning – Vatten och avlopp i planbeskrivningen vill förvaltningen lägga till styckena:
”Anslutning till allmänt ledningsnät kan ske i anslutning till Rymdtorget. Avloppsnätet inom kvartersmark ska utformas som duplikatsystem med skilda ledningar för dag- och dräneringsvatten respektive spillvatten. För att anslutning med självfall ska tillåtas ska färdigt golv vara 0,3 meter över marknivå i förbindelsepunkt, med hänsyn till risk för uppdamning i allmänt dag- och spillvattensystem. Kretslopp och vattens fördröjningskrav för dagvatten ska uppfyllas innan anslutning till allmänt ledningsnät. Krav vad gäller avskiljning av föroreningar i dagvattnet ska vara uppfyllt.”
- *Lägsta normala vattentryck i förbindelsepunkt motsvarar nivå +150m (RH2000). I de fall högre vattentryck önskas får detta ordnas och betalas av fastighetsägaren. Utredning för ledningsnätets kapacitet för uttag till sprinklers.*
- *Kretslopp och vatten ska 24 timmar om dygnet och 365 dagar om året komma åt avloppspumpstationen utan dröjsmål och att specifika åtgärder behöver vidtas. Marken kring avloppspumpstationen får inte upplåtas till något annat än kretslopp och vattens driftverksamhet. Inga trafikavstängningar ska behövas för att arbeta kring stationen. Storleken på de fordon som ständigt måste ha tillgång är 10 m långa, 4 m höga och 2,7 m breda. Dessa ska kunna ställas upp bredvid avloppspumpstationen och kunna komma dit enligt ovan. Detta är den djupaste avloppspumpstationen kretslopp och vatten har och det kommer att bli både svårt och kostsamt att flytta den. Beakta också att befintlig avloppspumpstation måste vara i drift under hela byggtiden för den nya. Detsamma gäller nya och gamla ledningar.*

KoV önskar ta bort texten *”I dagsläget görs detta 2 ggr/månad”* under rubriken Vatten och avlopp.

Dagvatten

En dagvattenutredning ska göras där även uppströms- och nedströmsförhållanden klar görs. Av denna ska det de förändringar i dagvattenflöden som planen skapar samt status för Säveån. Förvaltningen anser att en geoteknisk utredning med fördel görs samtidigt.

Materialval för utvändiga ytor ska väljas med omsorg om miljön. Till exempel ska oskyddade ytor av koppar eller zink undvikas för att minska risker för föroreningar i dagvattnet vilket bör skrivas in i planbeskrivningen.

KoV ser behov av att plankartan kompletteras med bestämmelse:

- Lägsta golvnivå 0,3 m över marknivå i förbindelsepunkten.
- Dagvatten ska fördröjas inom kvartersmark (istället för *”De första 10 mm ska kunna fördröjas inom kvartersmark”*).

Vidare anser de att benämningen Göteborgs vatten i planbeskrivningen ersätts med Kretslopp och vatten.

Under rubriken Teknisk försörjning – Dagvatten önskar förvaltningen att texten ”*Detta regleras med bestämmelse på kartan*” tas bort.

Trädplantering

Förvaltningen önskar att planbeskrivningen kompletteras med att:

Vid trädplantering gäller som grundregel att ett skyddsavstånd på 4 m mellan trädets rothals och ytterkant ledning ska hållas. Avsteg från grundregeln kan göras endast i speciella fall och efter godkännande från kretslopp och vatten som då kan komma att ställa krav på att skyddsåtgärder, exempelvis rotspärrar ska utföras.

Övrigt

Den pågående dagvattenutredningen resultat arbetas in i plan till granskningen.

Kommentar:

Placeringen av lastfickor har studerats i trafikförslaget för att kunna klara stadens standard. Utformningen av byggnaderna behöver anpassas till dessa platser. Detaljplanen styr inte den invändiga utformningen av byggnaderna. Synpunkterna har skickats vidare till HIGAB som byggherre för Kulturhuset.

Dagens återvinningsstation står på kommunal mark och står kvar där tills vidare.

Planbeskrivningen kompletteras med vem som står för kostnaden för pumpstationen. Kostnaden ingår i den kostnadsbedömning som gjorts för planen.

Planbeskrivningen uppdateras i stort enligt förvaltningens önskemål under Vatten och avlopp. Bestämmelse om lägsta golvnivå införs på förskolan men inte på Kulturhuset. För Kulturhuset är sammanhanget med torget en viktig del i gestaltningen och golvnivåerna bör relatera till varandra.

Planen har kompletterats med dagvattenutredning som biläggs handlingarna och sammanfattas i planbeskrivningen.

Planbeskrivningen kompletteras med att oskyddade ytor av koppar och zink ska undvikas.

Planbestämmelsen om dagvatten ändras till: ”Dagvatten ska fördröjas inom kvartersmark.”

7. Kulturnämnden

Anser att ett kulturhus i Bergsjön är ett välkommet projekt.

Stadsmuseet har en längre tid arbetat med att göra bedömning av kvaliteterna i miljöprogramsområden och Rymdtorget har redan i praktiken fått skydd för sitt kulturhistoriskt och arkitektoniskt värdefulla miljö. Målet är att långsiktigt säkra områdets kulturmiljövärden.

Museet har även arbetat med pedagogiska insatser kring kulturmiljön. Redan 2001 anordnades Riksantikvarieämbetets evenemang *Kulturhusets dag* vid invigning av Rymdtorget spårvagnshållplats och ett framtidsminne har blivit adopterat av Solbackeskolan. Nu senast har museet haft aktiviteter under *Mobila museets* 2013 organiserade promenader med äldre och modern kulturhistoria som utgångspunkt.

Det planerade kulturhuset är ett välkommet projekt i området, såväl för områdets egen tillväxt som för Göteborgs utveckling av stadsliv med kvalitet utanför centrala staden. För kulturmiljön kan det ses som en förutsättning för ökat medvetande och medverkan i stadens och den egna kulturhistoriens spridning.

Kommentar:

Kontoret tackar för synpunkterna.

8. Lokalförvaltningen

Förvaltningen har inga synpunkter på den del av detaljplanen som avser kulturhuset. Dock har de synpunkter på den nya lokalgatan mellan fastigheterna Bergsjön 2:14 och Bergsjön 2:15. Det finns risk dels för att angöring till förskolan blir försvårad och osäker för barn och dels för att buller och föroreningar påverkar verksamheterna på förskolan och på verksamheten på Tellusgatan 2. Vidare är byggnaden på Tellusgatan 2 ej byggd för trafik på den sidan byggnaden. Detta kan förorsaka framtida kostnader för lokalförvaltningen och därmed Göteborgs Stad.

Från samråd 2 uttrycker förvaltningen att för förskolans del blir denna förändring av angöring bättre än nuvarande lösning dock bör inlastning och sophantering ske i den norra delen av vägen som möter förskolans tomt i NÖ. Det medför att hämta/lämna blir bäst längre söder ut närmare förskolans tomt i SÖ.

Tomtytan för förskolan har ca 1000 m² för liten yta. Förslag från lokalförvaltningen är att planen väster om förskolans tomt flyttas och förskolans lekyta utökas.

Kommentar:

Förskolan på Tellusgatan byggs ny varför en del av synpunkterna som rör samråd 1 inte längre är aktuella.

Angående kostnader för Tellusgatan 2 är frågan vidarebefordrad till Fastighetskontoret.

Uteytan är något lågt för den nya förskolan men är acceptabel med hänsyn till läget och omgivningarna. Byggnaden ska placeras inom tomten så att så stor del som möjligt blir lekyta.

9. Räddningstjänsten Storgöteborg

I planbeskrivningen finns en formulering som lyder ”*utmed Bergsjövägen finns idag dike på de sträckor det går att anlägga*”. Räddningstjänsten undrar kring formuleringen, vad det innebär. Finns det oskyddade sträckor kvar och varför det i sådana fall inte är möjligt att anlägga dike längs alla sträckor.

Placering av förskola verkar vara mer än 150 m från Bergsjövägen så det finns inget behov av att utreda riskerna kopplat till farligt gods.

I övrigt har de inget att erinra mot förslaget.

Kommentar:

Oskyddad sträcka längs Bergsjövägen är där det finns passage med tunnel för gång- och cykeltrafik.

10. Göteborg Energi

Träd ska planteras med hänsyn till befintliga ledningars placering. De fullvuxna trädens droppkanter ska inte hamna närmare än 4 meter från nödvändiga ledningsstråk. Detta är nödvändigt för att Göteborg Energi AB ska kunna utföra sitt uppdrag att förse området med el till rimliga elavbrottstider och kostnader.

Respektive byggherre förutsätts initiera och bekosta erforderliga flyttningar av befintliga anläggningar i samband med byggnation. Göteborg Energi AB förutsätter att ledningsrätter upplåts för ledningar inom kvartersmark. Göteborg Energi AB menar också att ingen ersättning ska utgå och byggherren ska bekosta förrättningskostnader.

Den befintliga nätstationen och de befintliga ledningarna måste vara i drift under byggtiden.

Kommentar:

Synpunkterna har vidarebefordrats till Fastighetskontoret som ansvarar för genomförandet av planen samt HIGAB som byggherre för Kulturhuset.

11. Göteborg Energi AB Fjärrvärme

Befintlig fjärrvärme kommer i konflikt med det nya Kulturhuset detta innebär att fjärrvärmeledningen måste läggas om troligtvis mellan två kamrar.

Söder om befintlig tomt för förskolan finns fjärrvärmeledningar. Det ska iakttas stor försiktighet vid arbeten nära dessa.

Kommentar:

Synpunkterna har vidarebefordrats till Fastighetskontoret som ansvarar för genomförandet av planen.

12. Göteborg Energi GothNet AB

Företaget anger att de vill bli informerade när el och fjärrvärme/kyla förläggs då de vill få med tomrör för optokabel om intresse finns. De anger vidare att de har kablar och rör inom planområdet. I övrigt finns inget att erinra.

Kommentar:

Synpunkterna har vidarebefordrats till Fastighetskontoret som ansvarar för genomförandet av planen.

Statliga och regionala myndigheter m.fl.**13. Länsstyrelsen****Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning**

Länsstyrelsen anger att med nu kända förhållanden att frågor som berör hälsa och säkerhet med avseende på buller och förorenad mark måste lösas på ett tillfredställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande av detaljplanen inte ska prövas enligt 11 kap 10 § PBL (2010:900).

MotivBuller

Kommunen behöver komplettera med bullerutredning. Utredningen ska också omfatta befintligt bostadshus som till ¾-delar kommer att omringas av trafik. Om ljudnivåerna vid bostäder överskrider 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå ska Boverkets allmänna råd följas. Det innebär att alla boende ska ha tillgång till tyst eller ljuddämpad sida. Uteplatsen ska klara 70 dB(A) maximal ljudnivå och 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Vad gäller förskolegården är riktvärdet 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå.

En bullerutredning har tagits fram som visar att bullernivåerna klaras på förskolegården om förskolebyggnaden placeras som en avskärmning mot gatorna då nivåerna vid fasad mot gata ligger mellan 55-60 dBA oavsett alternativ. Inomhusbullret behöver tas omhand i samband med bygglovprövningen.

Förorenad mark

Länsstyrelsen är tveksam till att bedömningen att kulturhus och framförallt förskola är mindre känslig markanvändning (MKM). Det kan vara lämpligt att ta fram platsspecifika värden och inte utgå från värden för MKM. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver utreda en marksanering och vid behov inför lämplig bestämmelse. Ytterligare provtagningar och en riskbedömning behöver göras inom detaljplaneområdet.

Det är lämpligt att ta fram platsspecifika värden gällande halter av tyngre alifater, vilka överstiger riktvärden för känslig markanvändning enligt den översiktliga markmiljöundersökningen, och inte utgå från värden för MKM. Länsstyrelsen anser att staden behöver utreda en marksanering och vid behov införa lämplig planbestämmelse. Ytterligare provtagningar och en riskbedömning behöver göras inom detaljplaneområdet.

Riskbedömningen görs sedan mot bakgrund av föroreningssituationen och planerad markanvändning, det vill säga man bedömer föroreningarnas farlighet, spridningsföretsättningarna, vilka skyddsobjekt som kommer finnas och hur exponeringssituationen kommer se ut för människor och miljön.

Riskbedömningen ska ligga till grund för bedömning av vilka föroreningshalter som kan accepteras för planerad markanvändning och hur saneringen ska gå till. Detta ska ske i dialog med tillsynsmyndigheten.

Råd

Dagvatten

Fokus i kommande dagvattenutredning bör i huvudsak vara lokalt omhändertagande av dagvatten, med hänsyn till förväntad klimatförändring, samt begränsa påverkan på recipienten, Säveåns vattendrag.

Trafik

De vill understryka angelägenheten i att ta fram en tillgänglighetsplan för torg och lokalgata. Detta med anledning av att många samhällsgrupper som handikappade, pensionärer och barn kan ha svårt att tolka och hantera komplex trafikmiljö/-situation.

Luftfart

Trafikverket upplyser om att aktuellt planområde ligger inom MSA-yltor för Landvetter och Göteborg City Airport som är riksintresse för kommunikation. Det är därför viktigt att flygplatserna och Luftfartsverket ges möjlighet att lämna synpunkter. För byggnader högre än 20 meter krävs en lokaliseringsbedömning av flygplatserna och LFV.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen delar kommunens åsikt.

Länsstyrelsens samrådsyttrande har bilagts, se bilaga 3 och 4.

Kommentar:

Byggnaden som i samrådsförslaget till stor del omringades av trafik innehåller inte bostäder utan kontor och möteslokaler, bullersituationen är således inte problematisk.

En ny markmiljöundersökning har tagits fram till granskningen och bilagts handlingarna.

En dagvattenutredning har tagits fram till granskningen och bilagts handlingarna.

Framtagandet av slutlig utformning av torg med tillgänglighetsplan görs efter planarbetet.

Byggnaderna bedöms inte överstiga 20 meter varför planen inte skickas för lokaliseringsbedömning av flygplatser och LFV.

14. Västtrafik

Västtrafik ställer sig positiva till den föreslagna planen och dess trafiklösning. De vill vidare påminna om behovet av säkra, trygga och tillgängliga gångvägar till kollektivtrafikens hållplatser.

Kommentar:

Föreslagen tillfart i norr utgår ur planen på grund av andra inkomna synpunkter. Föresättningarna för en smidigare resväg för kollektivtrafiken försämras men planen möjliggör för en framtida utbyggnad.

15. Trafikverket

Trafikverket ser positivt på förtätning i kollektivtrafiknära lägen men anger att de inte är väghållare för vägarna i området. Vidare påpekar de att det är viktigt att flygplatser och LFV får lämna synpunkter med anledning av att området ligger inom MSA-ytorna för Landvetter och Göteborg City Airport.

Kommentar

Byggnaderna bedöms inte överstiga 20 meter varför planen inte skickas för lokaliseringsbedömning av flygplatser och LFV.

16. Lantmäterimyndigheten

Myndigheten lämnar synpunkter på följande.

- Det inte finns höjdangivelser på kartan men att det hänvisas till höjdsystemet RH2000.
- Frågar om den tekniska anläggningen ryms inom angivet område.
- Att de önskar precisering om och var p-platser ska ligga inom LOKALGATA och TORG.
- Att det eventuellt bör anges hur stora trappor/skärmtak man i enlighet med bestämmelse entré får lov att bygga.
- Vad avsikten med den del av kvartersmark som angivits med bestämmelsen b är. Ska övriga bestämmelse gälla även här bör det anges.
- Frågar vad som avses med att fasaden ska var öppen (bestämmelse f2).
- Anser att det bör preciseras inom vilka intervaller bestämmelse om 10 mm dagvattnen som ska kunna fördröjas.
- Under rubrik 6 i planbeskrivningen bör man hänvisa till fastighetsindelade bestämmelser istället för tomtindelningar.
- Att det enbart är inom planområdet som tomtindelning kan upphävas för befintliga fastigheter. Övriga delar av tomtindelningen kvarstår och man bör se över om lämplighetskraven fortfarande uppfylls inom denna återstående del.
- Uppgifter angående fastighetsindelade bestämmelser (tomtindelningar) bör inte anges under *Administrativa Bestämmelser* på plankartan. Kan istället anges som en upplysning, då de med automatik upphör att gälla som en följd av planens antagande.
- Ordet tomtindelning används inte längre, bör på plankartan korrigeras till *Fastighetsindelade bestämmelse*.
- Uppgift angående den fastighetsindelade bestämmelsen 1480K-III-5938 på plankartan skall korrigeras till att istället heta 1480K-III-5838.
- I planbeskrivningen anges att det ska göras en avstyckning för att bilda en fastighet. I planen anges inte några begränsningar i areal och man kan avstycka kvartersmarken till flertalet fastigheter.

- Lämpligheten att bilda servitut till förmån för fastighet inom kvartersmark att belasta fastighet inom allmän plats bör ses över.
- Officialservitut för enskilt skärmtak inom allmän plats kan inte bildas. För att möjliggöra detta bör detaljplanen kompletteras med 3D-bestämmelser, där kvartersmarken tillåts kraga över allmän plats.
- Likaså gäller för de enskilda ledningar som behöver anläggas/är befintliga inom allmän plats.
- Om det finns allmänna ledningar inom kvartersmark bör alternativ med u-område ses över.
- Under ledningsrätt anges att de befintliga allmänna ledningar som hamnar inom kvartersmark skall säkerställas med ledningsrätt. För att kunna genomföra detta krävs u-område på kvartersmark inom detaljplanen.
- Information under Fastighetsrättsliga frågor i Planbeskrivningen behöver kompletteras utefter de nya förutsättningarna. Ändringarna påverkar de fastighetsrättsliga konsekvenserna och likaså de fastighetsbildande åtgärderna som detaljplanen ger upphov till.

Kommentar:

E-området har flyttat och utökats i samråd 2.

Planen är utformad för en flexibel utformning av gata och torg. Utformningen av dessa bestäms inte i sin helhet förrän planen är klar och kan komma att ändras i samband med ytterligare utbyggnad kring torget varför utformningen inte är lämplig att reglera i detalj bland annat med avseende på parkeringsplatser.

En 3-D bestämmelse införs på torget för att göra det möjligt med utskjutande byggnadsdelar.

Bestämmelse som står i anslutning till Användningsbestämmelsen gäller hela användningsområdet.

En fasad som är öppen innebär att det finns fönster eller att insidan på något sätt har kontakt med människor som befinner sig utanför på till exempel en gata. Bestämmelsen förtydligas.

Bestämmelse om dagvatten uppdateras enligt Kretslopp och vatten yttrande, se ovan.

Begreppet Tomtindelningar uppdateras på plankarta och i beskrivning till Fastighetsindelade bestämmelser.

Planbeskrivningen kompletteras med lämplighetsbedömning av de fastigheter som kvarstår efter upphävande av del av fastighetsindelade bestämmelser.

Uppgifter om fastighetsindelade bestämmelser som upphör flyttas till Upplysning på plankartan och felaktigt angiven bestämmelse uppdateras till rätt nummer enligt yttrandet.

Eventuellt kommer dräneringsledningar behövas anläggas inom allmän plats. Detta hanteras i så fall genom avtal.

Planen kompletteras med u-område i södra delen av området för Kultur.

Planbeskrivningen uppdateras under rubriken Fastighetsrättsliga frågor.

17. Skanova (TeliaSonera Skanova Access AB)

Enligt bifogad lägeskarta framgår att befintliga kanalisationer/kabelanläggningar kommer i konflikt med föreslagen byggnation. Skanova ser helst att anläggningar kan ligga kvar då en flytt tar tid och är kostsam.

Eventuellt kan Skanovas anläggning i Bergsjövägen komma i konflikt med föreslaget E-område. Skanova ser dock att denna anläggning kan kvarligga i orört läge.

För diskussion om flytt ska kontakt tas med Skanova. Beställning av undanflyttning ska i god tid. För digitala kartor samt utsättning hänvisar Skanova till ledningskollen.se.

I övrigt har de inget att erinra.

Kommentar:

Föreslaget E-område ligger utanför Skanovas anläggning och de ledningsrätter som finns till anläggningen.

Sakägare

Sakägare i form av bolag, myndigheter, föreningar etc. har namngivits. Personnamn har inte skrivits ut, utan skrivs som ”fastighetsägare” för att möjliggöra att samrådsredogörelsen publiceras på kommunens hemsida. Uppgifter om personnamn som är kopplade till yttrandena finns på Stadsbyggnadskontoret.

18. Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Bergsjön 2:41

Göteborgslokaler föreslår en gemensamhetsanläggning för torgytor som ska till syfte att reglera gemensam skötsel samt nyttjande vid arrangemang och aktiviteter. Förslaget vilka som ska ingå är de förvaltningar och bolag som har skötselansvar på angivna ytor. Fördelningen av kostnaderna bör ske utifrån markinnehav.

Vad gäller ledningsrätt framgår inte vilken kvartersmark som berörs. Vidare får inte ledningar anläggas under byggnaden Bergsjön 2:41 och minst 3 meter från fasadliv.

Kommentar:

Tyvärr finns inte möjligheter att generellt reglera skötsel och nyttjande som Göteborgslokaler önskar.

Inga ledningar planeras under Bergsjön 2:41. Planen kompletteras med u-område i södra delen område för Kulturhuset.

Övriga

19. Boende på Teleskopgatan 6

De anser att det är viktigt att privatbilismen över torget framför Kulturhuset begränsas till ett minimum, för att göra torgytan attraktiv för de besökande. P-däcket söder om gallerian skulle kunna nås via Saturnusgatan, en liten omväg för bilisterna, men en stor förbättring för besökande till Kulturhuset och Rymdtorget.

Kommentar:

Utformningen av torget ska medverka till låga hastigheter. I nuläget finns bara en tillfart till parkeringsgaraget men i det övergripande Program för Bergsjön finns utpekad möjlighet med tillfart söderifrån. Det ingår dock inte i denna detaljplan.

20. Boende på Meteorgatan 2

Anser att föreslagen dragning av fordonsgata ligger för nära gångstråket mot hållplatsen, entrén till köpcentret. Den ligger också för nära uteförsäljning av frukt och grönt

samt uteservering med avseende på hälso- och trivselskäl. Planbeskrivningen anger att biltrafiken över torget är måttlig och det anser inte den boende.

Om fordonstrafik ska över torget anses att fordonsgatan skulle ligga i samman stråk som idag om den tilläts skära diagonalt genom kulturhuset. Då skulle passerande fordon hela tiden vara synliga på torget och nuvarande korsningar kunna vara kvar.

Vidare anser den boende att placeringen av busshållplatsen är tveksam. Detta med anledning av att entrén till kontorshuset ligger intill och att de också förlorar sin trädgård med uteplats. Istället får de en bussgata. Bussgatan kommer också nära kolonier. En placering på första delen av Tellusgatan är ett bättre läge, det är inte så mycket längre från köpcentret och fortfarande inom synhåll för att få överblick över torget och dess funktioner.

Kommentar:

Om gatan ligger kvar i samma stråk som idag skapas inte den plats som behövs för kulturhuset.

Avsikten är att busshållplatsen ska vara en del av centrum med torg och kulturhus. På sikt ska första (södra) delen av Tellusgatan enligt programmet ingå i framtida stadsutveckling.

21. Anonym

Anser att placeringen av Kulturhuset måste vara på andra sidan gatan där den gamla bensinstationen står. Detta dels på grund av ljudstörningar mot boende och om det är tänkt att utvecklas nya affärsområden så blir det ingen plats kvar. Med denna placering kan man bygga en inglasad gångbro mellan stadsdelshuset och kulturhuset med kontorsmöjligheter för stadsdelen i det nya kulturhuset.

Vidare anges ett antal förslag på aktiviteter i Kulturhuset. Samt att det på norra sidan intill kulturhuset finns mark för att odla vid gångbanan.

Till sist anser den anonyme att man ska vänta och spara tills man har tillräckligt för det lilla extra om budgeten inte räcker till.

Kommentar:

Förslag på utformning är intressanta men föreslagen plats för byggnad är beslutad innan planen påbörjades.

Tomten för den före detta bensinstationen är utpekad som ett framtida utvecklingsområde och där finns möjlighet till ytterligare verksamheter. Kulturhuset har placerats på föreslagen plats bland annat med anledning av kontakten med befintligt gångstråk från spårvagnshållplatsen.

22. Kulturhusföreningen

Anser att mycket av förslaget är bra och kommer ge Bergsjön ett nytt centrum. Om tanken med husets utformning och läge bidrar med till ökad livlighet anser föreningen att det är människor som i första hand kan bidra med det.

De föreslår ett extra utrymme på torget som en liten idrottsplats (ev. basket) som kan fylla flera funktioner även till exempel marknad eller utomhusarrangemang.

Kommentar:

Självklart är det människorna som bidrar med livlighet men möjligheterna till det påverkas i hög grad av placering och utformning av byggnader i stadsmiljön.

Utformningen av en del av torget ingår i den arkitekttävling som genomförts. En utgångspunkt är att det ska kunna fylla flera funktioner såsom olika arrangemang utomhus.

Ändringar

Stadsbyggnadskontoret bedömer att det med följande ändringar är lämpligt att gå vidare med förslaget.

Utöver mindre justeringar föreslås följande:

- *Planområdet minskas med tillfarten norrut, bäckravin och dagvattendiken.*
- *Planbeskrivningen uppdateras med ny utredning om markmiljön.*
- *Planbeskrivningen kompletteras med vem som står för kostnaden för pumpstationen. Kostnaden ingår i den kostnadsbedömning som gjorts för planen.*
- *Planbeskrivningen uppdateras i stort enligt Kretslopp och vattens yttrande under Vatten och avlopp. Bestämmelse om lägsta golvnivå införs på förskolan men inte på Kulturhuset. För Kulturhuset är sammanhanget med torget en viktig del i gestaltningen och golvnivåerna bör relatera till varandra.*
- *Planen har kompletterats med dagvattenutredning som biläggs handlingarna och sammanfattas i planbeskrivningen.*
- *Planbeskrivningen kompletteras med att oskyddade ytor av koppar och zink ska undvikas.*
- *Planbestämmelsen om dagvatten ändras till: ”Dagvatten ska fördröjas inom kvartersmark.”*
- *En 3-D bestämmelse införs på torget för att göra det möjligt med överbyggnad av entrépartier.*
- *Begreppet Tomtindelningar uppdateras på plankarta och i beskrivning till Fastighetsindelade bestämmelser.*
- *Uppgifter om fastighetsindelade bestämmelse som upphör flyttas till Upplysning på plankartan och felaktigt angiven bestämmelse uppdateras till rätt nummer enligt yttrandet.*
- *Planen kompletteras med u-område i södra delen av området för Kultur.*
- *Planbeskrivningen uppdateras under rubriken Fastighetsrättsliga frågor.*

Elin Johansson
Planchef

Martin Steen
Planarkitekt

Bilaga 1:

Sändlista samråd 1

Kommunala nämnder och bolag m.fl.

Fastighetsnämnden
Göteborg Energi AB (Fjärrvärme)
Göteborg Energi Gasnät AB
Göteborg Energi GothNet AB
Göteborg Energi Nät AB
Kretslopp och vattennämnden
Kulturnämnden
Lokalnämnden
Miljö- och klimatnämnden
Namnberedningen
Park- och naturnämnden
Räddningstjänsten Storgöteborg

Stadsdelsnämnden i Östra Göteborg
Stadsledningskontoret
Trafiknämnden

Statliga och regionala myndigheter m.fl.

Lantmäterimyndigheten i Göteborg
Länsstyrelsen
PostNord Produktion VO Göteborg
Skanova Nätplanering
Trafikverket, Region Väst
Västrafik Göteborgsområdet AB

Grannkommun

Partille kommun

Sakägare

Utsänt enligt fastighetsförteckningen.

Hyresgäster, boende

Hyresgästföreningen Region V Sverige

Övriga

Handikappfören. Samarbetsorgan
Naturskyddsföreningen i Göteborg

Bilaga 2: Sändlista samråd 2

Kommunala nämnder och bolag m.fl.

Fastighetsnämnden
Göteborg Energi AB (Fjärrvärme)
Göteborg Energi Gasnät AB
Göteborg Energi GothNet AB
Göteborg Energi Nät AB
Kretslopp och Vatten
Kulturnämnden
Lokalnämnden
Miljö- och klimatnämnden
Namnberedningen
Park- och naturnämnden
Räddningstjänsten Storgöteborg
Stadsdelsnämnden i Östra Göteborg
Stadsledningskontoret
Lokalsekretariatet
Trafiknämnden

Statliga och regionala myndigheter m.fl.

Lantmäterimyndigheten
Länsstyrelsen
Skanova Nätplanering D3N
Trafikverket
Västtrafik AB

Grannkommun

Partille kommun

Sakägare

Utsänt enligt fastighetsförteckningen

Bostadsrättshavare, hyresgäster, boende

Hyresgästfören. Region V Sverige

Övriga

Handikappfören. samarbetsorgan
Naturskyddsfören. i Gbg
Tillgänglighetsrådgivare

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsavdelningen
Nina Storsveen
010-22 44 792

nina.storsveen@lansstyrelsen.se

Samrådsyttrande
2016-06-21

Diarienummer
402-20340-2016

Sida
1(2)

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret
sbk@sbk.goteborg.se

Förslag till detaljplan för Kulturhus vid Rymdtorget i Göteborgs Stad, Västra Götalands län. Kompletterande samråd för utökning av planområde.

Handlingar daterade maj 2016 för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900) i dess ordalydelse före 1 januari 2015, normalt förfarande.

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen lämnar följande bedömning enligt 5 kap 14 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Länsstyrelsen är positiv till en stadsutveckling i Bergsjön med nytt kulturhus, upprustning av offentliga gemensamhetsytor och förstärkningsåtgärder inom kollektivtrafiken.

Länsstyrelsen lämnade ett yttrande i samband med samråd I, daterat 29 oktober 2014. Länsstyrelsen vidhåller tidigare synpunkter även vid denna utökning av planområdet med vissa tillägg enligt nedan.

Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL (2010:900) och nu kända förhållanden att frågor som berör hälsa och säkerhet med avseende på förorenad mark måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande av detaljplanen inte ska prövas av Länsstyrelsen. Detta avser enbart utökningen av planområdet. I övrigt kvarstår Länsstyrelsen tidigare synpunkter.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10§ PBL

Buller

En bullerutredning har tagits fram som visar att bullernivåerna klaras på förskolegården om förskolebyggnaden placeras som en avskärmning mot gatorna då nivåerna vid fasad mot gata ligger mellan 55-60 dBA oavsett alternativ. Inomhusbullret behöver tas omhand i samband med bygglovprövningen.

Förorenad mark

En översiktlig markmiljöundersökning är gjord för planområdet då det finns fyllnadsmassor. Länsstyrelsen delar inte stadens uppfattning att föreslagen användning klassas som mindre känslig enligt Naturvårdsverkets riktvärden, för de typer av markanvändning som föreslås som kulturhus och framförallt förskola.

Den översiktliga markmiljöundersökningen visar att det i området finns halter av tyngre alifater som överstiger riktvärden för känslig markanvändning samt förekomster av metaller som inte överskrider några riktvärden.

Det är lämpligt att ta fram platsspecifika värden och inte utgå från värden för MKM. Länsstyrelsen anser att staden behöver utreda en marksanering och vid behov införa lämplig planbestämmelse. Ytterligare provtagningar och en riskbedömning behöver göras inom detaljplaneområdet.

Riskbedömningen görs sedan mot bakgrund av föroreningsituationen och planerad markanvändning, det vill säga man bedömer föroreningarnas farlighet, spridningsförutsättningarna, vilka skyddsobjekt som kommer finnas och hur exponeringssituationen kommer se ut för människor och miljön. Riskbedömningen ska ligga till grund för bedömning av vilka föroreningshalter som kan accepteras för planerad markanvändning och hur saneringen ska gå till. Detta ska ske i dialog med tillsynsmyndigheten.

Detta yttrande har beslutats av Karin Slättberg och Nina Storsveen föredragit, båda vid samhällsavdelningen. I den slutliga handläggningen har även Robert Ernstsson från Länsstyrelsens Tvärgrupp Göteborg deltagit.

Karin Slättberg

Nina Storsveen

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilaga för kännedom:

Kopia av Länsstyrelsens yttrande från samråd I, daterat 2016-10-29.

Kopia till:

Länsstyrelsen/
Robert Ernstsson, Miljöskyddsavdelningen

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Roger Lind
Samhällsplanerare
010-224 47 94
roger.lind@lansstyrelsen.se

Samrådsyttrande
2014-10-29

Diarienummer
402-31860-2014
Dossienummer
F 2580

Sida
1(3)

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret
sbk@sbk.goteborg.se

Förslag till detaljplan för kulturhus vid Rymdtorget inom stadsdelen Bergsjön i Göteborgs Stad, Västra Götalands län

Handlingar daterade 2014-09-17 för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900)

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen är positiv till en stadsutveckling i Bergsjön med nytt kulturhus, upprustning av offentliga gemensamhetsytor och förstärkningsåtgärder inom kollektivtrafiken. Det kan bidra till en starkare stadsdelskärna. En utveckling av Rymdtorget i Bergsjön följer i huvudsak kommunens gällande översiktsplan, *Strategi för utbyggnadsplanering* och *Trafikstrategi för en nära storstad*.

Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL (2010:900) och nu kända förhållanden att frågor som berör hälsa och säkerhet med avseende på buller och förorenad mark måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande av detaljplanen inte ska prövas av Länsstyrelsen.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Buller

Inför fortsatt arbete behöver kommunen komplettera med en bullerutredning. Denna ska redovisa förväntad ljudnivå av buller från personbilstrafik, transportfordon, parkeringsplatser och en ökad mängd busstrafik.

Bullerutredningen behöver också omfatta förväntad ljudnivå för befintligt bostadshus, som till $\frac{3}{4}$ kommer att bli omringad av trafik. Om ljudnivån vid bostad överskrider 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå ska Boverkets allmänna råd *Buller i planeringen* följas. Det innebär att alla boende ska ha tillgång till tyst eller ljuddämpad sida. Uteplatsen ska klara 70 dB(A) maximal ljudnivå och 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Vad gäller förskolegården är riktvärdet 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå.

Kommunen anger att bullerskydd eller andra åtgärder kan krävas mot förskolegården och att olika alternativ kommer att studeras vidare under fortsatt planarbete. Länsstyrelsen kan i dagsläget inte utesluta att åtgärder även krävs för befintligt bostadshus. Bullerdämpande åtgärder, i form av buller-

skärm eller liknande, kan behöva framgå av plankartan. Vidare kan planområdesgränsen behöva utvidgas för att omfatta hela det område som kräver bullerdämpande åtgärder.

Förorenad mark

Kommunen har gjort en översiktlig undersökning av markföroreningssituationen. Enligt denna finns halter av tyngre alifater som överstiger riktvärden för känslig markanvändning (KM), men inte för mindre känslig markanvändning (MKM). Utredningens slutsats är att kulturhus är mindre känslig markanvändning (MKM), och utifrån detta har kommunen gjort bedömningen att inga åtgärder krävs för plangenomförande. Länsstyrelsen är tveksam till bedömningen att kulturhus är mindre känslig markanvändning, MKM. Värden för MKM används för exempelvis kontor, industrier eller vägar, medan värden för KM används för platser med permanent vistelse, som exempelvis bostäder och skolor. Det kan därför vara lämpligt att ta fram plats specifika värden och inte utgå från värden för MKM. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver utreda en marksanering och vid behov införa lämplig planbestämmelse.

Råd enligt 2 kap. PBL

Förhållande till ÖP

En utveckling av Rymdtorget i Bergsjön följer i huvudsak kommunens gällande översiktsplan och finns som ambition i andra strategiska fördjupningsdokument, som *Strategi för utbyggnadsplanering* och *Trafikstrategi för en nära storstad*.

Dagvattenhantering

Kommunen avser i fortsatt arbete att ta fram en utredning om kapacitet för dagvattenhantering. Fokus i denna bör i huvudsak vara lokalt omhändertagande av dagvatten, med hänsyn till förväntad klimatförändring, samt begränsad påverkan på recipienten, Säveåns vattendrag.

Trafikfrågor

Inom detta planarbete har kommunen valt att tillämpa *shared space* vid utformning av gaturum. Det bör i detta sammanhang påpekas att många samhällsgrupper, som handikappade, pensionärer och barn, kan ha svårt att tolka och hantera en komplex trafikmiljö/-situation. Detta är kommunen medveten om och har förslag på trafikstyrning med beläggning, gatumöblering, höjdsättning, pollare etc. Innan slutligt utformningsförslag ska en tillgänglighetsplan tas fram för torg och lokalgata. Länsstyrelsen stöder ett sådant arbete och vill understryka angelägenheten i ett sådant underlag, med hänsyn till ovanstående.

Luftfart

Trafikverket (yttrande dat. 2014-10-02, bifogas) vill upplysa om att aktuellt planområde ligger inom MSA-ytorna (MSA = Minimum Sector Altitude) för instrumentflygplatserna Göteborg Landvetter Airport och Göteborg City Airport, som är utpekade riksintresse för kommunikation. Det är därför vik-

tigt att flygplatserna och LFV ges möjlighet att lämna synpunkter. Vidare kräver uppförande av byggnader eller andra föremål högre än 20 meter en lokaliseringsbedömning av flygplatserna och LFV.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen delar kommunens åsikt.

Beredning

Ärendet har handlagts av Roger Lind och granskats av Torbjörn Sahl. Vad som angivits ovan gäller som statens samlade myndighetsuppfattning vid en avvägning mellan olika framförda synpunkter.

Roger Lind

Torbjörn Sahl

Bilaga för kännedom:

Kopia av yttrande till Länsstyrelsen från Trafikverket, daterat 2014-10-02

Kopia till:

Trafikverket, Josefin Axelsson

Länsstyrelsen/

Miljöskyddsenheten, Lena Niklasson

Samhällsbyggnadsenheten enligt expeditjonslista